

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
i stoip, peti-vesta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 250, velik
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedelike in
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnitva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celokupni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inozemstvo, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Papeževa okrožnica o vzgoji mladine

Naznanili smo že, da je 11. januarja izšla papeževa enciklika o mladinski vzgoji in sicer topot izjemoma v italijanskem in ne običajnem latinskem izvirniku. S tem se je nedvomno poudaril naslov, na katerega je okrožnica predvsem namenjena, namreč italijanski fašizem. Iz enciklike, ki je jako obširna (>Osservatore Romano< 12. januarja 1930) povzemamo le glavne misli.

Papež najprej odgovarja na vprašanje: Kdo je dolžan vršiti mladinsko vzgojo? Vzgoja, odgovarja sveti oče, je bistveno socialna zadeva. Torej morajo sodelovati tri socialne zajednice, v katerih nujno dorašča otrok: družina in država, ki sta naravnega izvora in cerkev, ki je nadnaravnega reda.

Najprej Cerkev. Ona zahteva pravico do vzgoje po svojem nadnaravnem poslanstvu. Vzgojna naloga ji je poverjena od Kristusa: »Pojdite in učite vse narode!« Potem je ona duhovna mati, ki vodi, hrani in izoblikuje duše k življenju milosti. Torej je njena absolutna pravica, da se v popolni nezavisnosti posveča vzgoji in da izbira primerna sredstva, med katerimi je zapopadana tudi telesna vzgoja.

To pa brez kake nasprotstvenosti napram državi, kajti Cerkev se niti najmanj ne upira temu, da se njene šole in njeni vzgojni zavodi v vsaki državi prilagode pravičnim zakonom civilnih oblasti in je vedno pripravljena, da eventualne težkoče, ki nastajajo, poravnava v medsebojnem sporazumu. Vzgojna naloga Cerkve se razteza na vse narode; seveda v prvi vrsti na njene otroke. V svoji skrbi ne prezre niti nečlanov katoliške Cerkve, kakor dokazuje na tisoče šol, ki jih ustanavljajo njeni misijonarji v deželah, ki še niso katoliške.

Vzgojno delo Cerkve ni v nobenem nasprotju s pravicami, ki jih ima družina, država ali posameznik; njena kultura odgovarja povsem potrebam današnje dobe.

Vzgojno delo Cerkve ne nasprotuje pravičnim družinam. Kakor Cerkev poraja življenje v nadnaravnem svetu, tako je družina nositeljica naravnega življenja. Od Boga samega ji je poverjena naloga, da v vzgojnem delom pospešuje življenje. Od Boga je sprejela to dolžnost, ki gre pred pravicami države. Kdor trdi, da otrok pripada državi, se postavlja v nasprotje s splošnim človeškim pojmovanjem.

To vzgojno pravico juridično priznajo vsi narodi, katerim je na tem, da v svojih javnih napravah spoštujejo naravne zakone. Tako je najvišje državno sodišče v Združenih državah leta 1925. odločilo, da država nima pravice siliti mladino, da se vsa šola baš v državnih šolah, zakaj, otrok ni nikaka stvar države, ampak pripada njegova vzgoja najprej staršem.

Prednost Cerkve in družine v vzgoji nikakor ne oškoduje države, ki ima posebne naloge.

Država si ne sme lastiti očetovstva in materinstva nad otrokom. Njena naloga je, da pospešuje splošno časno blaginjo, da v tem pravcu zagotovi družinam mir in varnost pri izvrševanju njihovih dolžnosti, da čuva njihova prava in da spoštuje vzgojne pravice Cerkve. Dolžnost države je, da brani tudi pravice otrok, če bi jih starši telesno ali moralno zamenarjali. Toda v tem država starše le spopolni, a naj jih ne sluša nadomestiti.

Državna skrb bodi, da pospešuje vzgojo in pouk mladine s tem, da favorizira in pomaga onim začetnim pobudam, ki izhajajo iz Cerkve in družine in da jih usovrši s svojim lastnim šolstvom.

Država more zahtevati, da imajo vsi državljani neko gotovo poznanje državljskih in narodnih pravic in gotovo stopnjo intelektualne, moralne in fizične kulture, ki odgovarja potrebam našega časa. Toda ona nima pravice do nikakega vzgojnega monopola, da bi mogla siliti starše, da pošiljajo svoje otroke v državno šolo, zlasti, če je nasprotna zahtevam krščanske vesti ali četudi samo njihovim opravičnim zahtevam.

Tud i je vsekakor pravica države, da sebi pridržijo ustanovitev in vodstvo šol, ki pripravljajo državljane za njeno javno službovanje, samo da ne oškoduje pravic Cerkve in družine.

»Ni odveč, ako v naših časih znova poudarjamo te resnice, kajti vidimo, kako se pretiran in lažnjiv nacionalizem razširja kot sovražnik resničnega miru in zdravega napredka. Prišlo je v navado, prestopati pravične meje, ko se vojaško organizira telesna vzgoja

Pravilnik o izvrševanju verskega pouka Določbe glede veroučiteljev - Izven šole so učenci lahko člani verskih društev - Zastopstvo škofovske konference zastopa katoličane

Belgrad, 14. jan. AA. Prosvetni minister je odobril pravilnik o izvršitvi določb glede verskega pouka na srednjih, učiteljskih in narodnih šolah. Pravilniki predpisujejo posebno kvalifikacijo za veroučitelje kakor tudi za ostale učne moči, ki imajo usposobljenost za verski pouk. Kandidat, ki se je podvrgel posebnemu izpitu o verskem pouku, dobi svojo kvalifikacijo v učiteljski diplom, dočim morajo veroučitelji položiti posebne izpite, ki jih bo predpisal prosvetni minister v sporazumu z zastopstvom posameznih konfesij. Kot tako vrhovno predstavništvo se za katoličane smatra zastopstvo škofovske konference.

Nadalje je na podlagi odnosnih §§ teh zakonov predpisano, da se čisto učeniška društva (udruženja) ne morejo ustanavljati na verski ali plemenski osnovi. Toda izven šole so učenci lahko člani verskih udruženj svoje verske zajednice. Enkrat letno lahko nadzornik posamezne verske zajednice pregleda in nadzira verski pouk. Prosvetni minister bo odzvel pravico verskega pouka onim laičnim, sicer usposobljenim učiteljem, glede katerih predstavništvo te konfesije izjavi, da njihov verski pouk ni v skladu z nauki te veroizpovedi.

Glede učencev narodnih šol morajo roditelji pri vpisu v I. razr. na podstavi čl. 43 zak. o narodnih šolah izjaviti, ali naj njihovo dečo uči veronauk duhovnik ali pa laični učitelj. Ta izjava velja zatev za vseh osem razredov narodnih šol in je ni moči v nobenem primeru

Delež Jugoslavije ne bo zmanjšan

Haag, 14. jan. AA. Na včerajšnji plenarni seji se je razpravljalo o posebnem aranžmanu med zavezniki za končni sprejem Youngovega načrta. Pri tej priliki je govoril jugoslovanski minister zunanjih zadev dr. Voja Marinkovič o nemških reparacijah, ki niso sestavni del načrta, ki bi pa navzlic temu morale v zmislu naziranja konference pravnikov tvoriti celoto z Youngovim načrtom. Dr. Marinkovič je razlagal, da bo Nemčija v primeru, da ji Združene države Amerike oprostite ali zmanjšajo vojni dolg, imela znatno manjše obveze. Za ta primer pa je v § 214. rečeno, da bo treba ponovno redigirati odstotek zavezniških terjatev in jih prilagoditi sedanjemu ključu po Youngovem načrtu. Ker pa so naši vojni dolgovi razmeroma majhni, bi se s tem zmanjšale naše anuitete. Jugoslavija bi bila s tako revizijo

Važna reforma šolskega pouka v Mehiki Starši dobe soodločujoč vpliv na vzgojo in na učno osobje

Predsednik Portes Gil je izdal naredbo, ki je za šolo in vzgojo v Mehiki jako dalekosežnega pomena. Naredba uvaja široko decentralizacijo šolske uprave. Dobesedno se glasi v naredbi: »Ker se vedno bolj kaže, da je mogoče pospeševati narodno kulturo in njegove socialne naprave najuspešneje, ako vladno delo odgovarja kar moč demokratičnim idealom ljudstva in z ozirom na to, da ni dobro, ako je organizacija in vodstvo javne državljanske vzgoje izključno v rokah vladnega aparata, ki je že itak preobremenjen; in ker se dosega večji uspehi, ako je vzgojno delo sad učitelstva in celotne družbe, je potreba, — da bo mogla šola vršiti res svojo veliko nalogo med narodom, — da bo učitelstvo imelo več neposrednega vpliva na vzgojo v šoli in da bo tudi samo bolj neposredno za svoje delo odgovarjalo ljudstvu. Dajlje: Z ozirom na to, da je dolžnost države, da nudi staršem priliko za sodelovanje pri vzgoji njihovih otrok s tem, da jim dovoli soodločujočo pravico pri šolskem vprašanju in z ozirom na to, da more biti le koristno, ako vsi vzgojni faktorji delajo v popolni harmoniji med seboj, smatramo za koristno, da se vsem,

mladih fantov in večkrat celo deklet in to celo proti človeški naravi sami in se v to porablja zlasti nedeljski čas, ki bi moral biti posvečen verskim dolžnostim in domačemu družinskemu svetlošču.«

Sv. oče pri tem noče grajati, kar je na stvari dobrega, namreč, duh discipline in opravičen ponos, ki naj odlikuje mladino. On je le proti pretiranemu atletizmu, ki je celo v poganskih državah bil vedno znak, da je pričela propadati zdrava telesna kultura.

preklicati. Izjavo roditeljev brani upravitelj šole v šolskem arhivu. Služba organistov ni tangirana s tem pravilnikom, vendar se ne sme tako opravljati, da bi bila v nasprotju z rednim izvrševanjem ostalih službenih dolžnosti organista-učitelja.

Razen pri čisto šolskih svečanostih smejo učenci sodelovati samo pri javnih svečanostih občedržavnega ali občendarodnega značaja, ki so v ozki zvezi s šolo. Te določbe se naravno ne nanašajo na verske svečanosti in dolžnosti učencev.

Zastopnika episkopata v Belgradu

Belgrad, 14. jan. (Tel. >Slov.<) Kakor znano je jugoslovanski episkopat pred precejšnjim časom izročil vladi spomenico glede šolskega vprašanja. Z ozirom na to vlogo, ki jo je vlada proučevala, so bili zastopniki episkopata naprošeni od prosvetnega in pravosodnega ministra, da pridejo v Belgrad. Danes sta v imenu episkopata belgrajski nadškof dr. Rodič in Djakovski škof dr. Akšamovič obiskala prosvetnega ministra Maksimoviča in pravosodnega ministra Srškiča. Z njim sta imela daljše posvetovanje o tem vprašanju. Prosvetni minister je izjavil, da je vlada že v glavnem ugodila in da bo skušala tudi v bodoče ugoditi vsem zahtevam jugoslovanskega episkopata.

anuitet v primeru odpisa nemških vojnih dolgov po Zedinjenih državah oškodovana za letnih 18.3 milijonov zlatih mark. Naše čiste reparacije znašajo po Youngovem načrtu in po odbitku letnih anuitet za naše vojne dolgove letnih 65 milijonov zlatih mark, če pa se redigira odstotek, potem bi znašale naše čiste reparacije letno 47.7 milijona zlatih mark. Zato Jugoslavija nikakor ne more pristati na to, da se redigira § 214. Francoski, angleški in belgijski delegati so nato izjavili, da bi v tem primeru ne zahtevali od Jugoslavije ničesar več. S tem bi bil riziko Jugoslavije krit s petimi šestinami. Dr. Marinkovič je vzel to izjavo francoskih, angleških in belgijskih delegatov na znanje. Predsednik Jaspar je izjavil, da bodo vse izjave prišle na zapisnik. Zato delež Jugoslavije na reparacijah ne bo zmanjšan.

Uredba o izvrševanju ukrepov za javno varnost

Država, kateri je za zdrav telesen in moralen porast državljanov, se bo v svojih vzgojnih metodah vedno srečala s cerkvijo in ji ne bo nasprotnovala. Pij XI. navaja pri tem besede Leona XIII. »Kar se v človeških zadevah nanaša na zveličanje duš, vse to je stvar cerkve; vse, kar pa je civilnega in političnega reda, spada pod avtoriteto države. Jezus Kristus sam je tako ukazal, da gre Bogu, kar je božjega in cesarju, kar je cesarjevega.«

Kako hitro so se spremenile razmere v Mehiki! Katoličani, ki so še pred dobrim letom morali umiati za prvobitne človeške pravice, — kakor svoboda vesti in prepričanja in za pravico častiti Boga po svoji religiji — tistim katoličanom je mučeniška kri njihovih bratov odprla vrata v skorajšnjo in tolikšno svobodo, kakor so jo težko oni sami pričakovali. — Oblak je šel mimo...

Uredba o izvrševanju ukrepov za javno varnost

Belgrad, 14. jan. AA. Na podlagi kazenskega zakonika, zakonika o sodnem kazenskem postopku in zakona o izvrševanju kazni na prostosti je pravosodni minister dr. Milan Srškič predpisal uredbo o izvrševanju ukrepov za javno varnost.

Država, kateri je za zdrav telesen in moralen porast državljanov, se bo v svojih vzgojnih metodah vedno srečala s cerkvijo in ji ne bo nasprotnovala. Pij XI. navaja pri tem besede Leona XIII. »Kar se v človeških zadevah nanaša na zveličanje duš, vse to je stvar cerkve; vse, kar pa je civilnega in političnega reda, spada pod avtoriteto države. Jezus Kristus sam je tako ukazal, da gre Bogu, kar je božjega in cesarju, kar je cesarjevega.«

Nobenega prisilnega zedinjevanja društev

Belgrad, 14. januarja. (AA) Ker so se o pomenu § 157. zakona o narodnih šolah pojavila napačna in tendenčna tolmačenja, je agencija »Avala« pooblaščen razglasiti, da gre pri teh predpisih za koordinacijo akcije na polju narodne prosvete in nikakor ne za prisiljeno zedinjenje raznih ustanov in društev.

Senzacionalna odkritja „Abenda“ o Sarkotiču

Dunaj, 14. jan. (Tel. >Slov.<) »Abend« objavlja senzacionalne vesti o delovanju za Habsburžane, katere se v glavnem pripisujejo generalnemu polkovniku Sarkotiču. Razen bivšega predstojnika tiskovnega urada, poslanika Wiesnerja opravlja glavne posle bivše cesarice Zite na Dunaju general Sarkotič. Ko se je Sarkotič preselil v Avstrijo, je moral prositi jugoslovansko vlado, da bi smel uživati svojo pokojnino v Avstriji, kar se mu je hotelo dovoliti le pod pogojem, da na noben način ne bo deloval proti svoji domovini. Sarkotič te obveznosti ni podpisal in še preden mu je Jugoslavija odrekla pokojnino, je že užival avstrijsko pokojnino. V zvezi s tem »Abend« ostro napada podkancelerja Vaugoina in bivšega finančnega ministra dr. Kienböcka. List trdi, da je bil Sarkotič prijatelj Vaugoina in dr. Kienböckovega pisarniškega tovariša dr. Foglar-Deinhartsteina. S tem, da se je zadnje imenovani zavzemal za Sarkotiča, je samo plačal Sarkotiču dolg, ker je skupno s Sarkotičevim sinom preživel vojno v Dubrovniku daleč od vsakega strela. Ta Sarkotičev sin je bil tudi do pred kratkim v tiskovni službi avstrijskega Heimwehra.

Miličnik Blazina ustreljen

Rim, 14. jan. (Tel. >Slov.<) Na Krasu je pred par dnevi neznan storilec ustrelil s revolverjem četovodjo fašistične obmejne milice Blazino. Policija do sedaj napadalca ni mogla izslediti in je tudi motiv dejanja neznan.

Vprašanje vzhodnih reparacij

Haag, 14. jan. AA. Zastopniki Anglije, Francije in Italije so danes nadaljevali razpravo o določitvi formule za razčiščenje vprašanja madjarskih reparacij. V to svrhu so imeli sestanek z zastopniki Male antente in Madjarske. Konture sporazuma pa še niso vidne.

Romunski uradni komuniké

Bukarešt, 14. januarja. (Tel. >Slov.<) Listom je bil danes dostavljen nastopni uradni komuniké: Romunska vlada je bila danes obveščena iz Haaga, da pri tamkajšnjih pogajanjih o vprašanju vzhodnih reparacij vsebuje stališče Male antante likvidacijo vseh reparacij in ukinjenje razsodišč takoj, ko stopi v veljavo Youngov načrt, dočim želijo Madjari samo likvidacijo gotovih vprašanj, da pa se razsodišča obdržijo. Romunska vlada je nazirala, da se pod takimi pogoji ne da doseči sporazum z Madjarsko.

Rešitev optanskega spora odgodena

Zeneva, 14. januarja. (Tel. >Slov.<) Kakor je bilo pričakovati, je bila rešitev madjarskoromunskega optanskega spora radi habskih razprav zopet odgodena.

Izpred drž. sodišča

Belgrad, 14. januarja. (AA) Davi ob 9 se je nadaljevala razprava v državnem sodišču za zaščito države proti Milanu Marinkoviču in njegovim tovarišem. Razprava je trajala do 14. Izprašanih je bilo danes devet obtožencev. Razprava se bo nadaljevala jutri ob 8

Vesti iz države

Dubrovnik, 14. jan. (Tel. >Slov.<) Že par dni se mudi tu Anglež Charters predsednik YMCA. Proučuje, kje bi bilo najugodnejše mesto za otvoritev letovišča za YMCA.

Split, 14. jan. (Tel. >Slov.<) Zadnje čase se je v Splitu pričelo živahno gibanje med lastniki parobrodov. Ladjo je kupil brodolastnik Perić. Tudi splitski industrijalec Matković je nedavno kupil v Angliji novo ladjo, ki je sinoči prispela v Split in bo nosila ime Matković. Danes jo je splitska kapetanija registrirala. Sinoči so sneli angleško zastavo in razobesili jugoslovansko.

Tudi Italijani izumirajo?

»Tudi Italija se ne nahaja v drugačnem položaju, temveč v enakem in morda še v slabšem kakor države, ki jo obdajajo. Tudi Italija je na poti propadanja, tudi v Italiji je življenjski polet presek. Tuji, ki pozorno gledajo na fašistično Italijo in na tem zlu (nazadovanju rojstev) sami hirajo, so ta pojav (nazadovanje rojstev) v Italiji zabeležili z zadovoljstvom, ker izguba grožnja na italijanskem obzorju. Narod, ki izumira, ne potrebuje tuje zemlje; za pokopališča — saj se grobovi prekopujejo vsakih deset let — je bo imel vedno dovolj.«

S temi zaključnimi besedami v članku »Italijansko pleme izumira« je poluradni »Popolo di Roma« podal jedro fašistične demografske politike. »Narod, ki izumira, ne potrebuje tuje zemlje.« S tem geslom so se fašisti vrgli v »demografsko bitko«, v boj za dvig rojstev, dobro zavedajoč se, da se zruši moralna in materialna opora fašističnega imperija, ako to bitko izgubijo. Ko je Mussolini vzkliknil »Italija se mora razširiti ali razpočiti«, je kazal svetu na veliki italijanski narod, ki bo v kratkem dosegel 60 milijonov in ki ima pravico »do sonca v svetu«. Kaj potem, ako vsled padanja rojstev izgine v Italiji demografski pritisk navzven? Kako naj potem fašizem opraviči svojo ekspanzivno politiko? Ali bo potem italijanski narod še »od Boga poklicano ljudstvo, da zavladava na vsej afriški obali«, kakor je te dni napovedal »Giornale d' Italia«?

Po vsem tem je razumljivo, zakaj je objava zadnjih podatkov o življenju in smrti v Italiji tako razburila fašiste. Članek omenjenega rimskega lista je posnel istočasno ves italijanski tisk pod naslov »Grozovito propadanje« — »Klic na pomoč« — »Pleme se stara« — »Nikakršnih iluzij!« — »Rodovitnost — temeljni problem fašistične civilizacije«. In pred dobrim letom je Mussolini v svojem poročilu k uvedbi samskega davka ljuto napadel »narodne dezertarje«, ki nočejo imeti otrok. Prav »Popolo di Roma« je objavil njegov govor, a je bil takoj zaplenjen.

Številke so prevrle domneve, na katerih je stonel naš optimizem, »ugotavlja neki italijanski publicist. Ta »figovski optimizem«, da rabimo Mussolinijeve besede! Še nedavno je neki italijanski časnikar napovedoval čas, ko bo italijanski narod dosegel sto milijonov duš! In kaj pravijo številke? V prvih enajstih mesecih preteklega leta se je v Italiji rodilo 29 tisoč 460 otrok manj kakor v istem času leta 1928. Leta 1922 se je rodilo 1.175.467 otrok, leta 1928 1.070.061. Res je med tem časom tudi umrljivost nekoliko padla, toda prirastek, to je razlika med rojenimi in mrtvimi, je čedalje manjši: leta 1922 je znašal 485.459, leta 1928 430.174. Ako sežemo nekoliko nazaj, se nam še bolj pokaže postopno nazadovanje rojstev. L. 1881 se je rodilo v Italiji na 1000 prebivalcev 37 otrok, l. 1891 37,7, l. 1901 34,5, l. 1922 30,3, l. 1928 26,1. Če bi število rojstev padlo vsako leto za 30.000, kakor od l. 1928 do 1929, bi se v kakih 15 letih število smrti in rojstev izenačilo, odpadel bi torej vsak prirastek.

V Italiji je količnik rojstev 26,1 v primeri z drugimi državami dokaj visok: v Franciji znaša 18,2, v Nemčiji 19,1. Toda Francija je že nastopila pod navzgor in njen letni prirastek doseže že 100.000 ljudi, ako izvzamemo preteklo leto, ki je radi hude zime gotovo izjemno. Pa tudi v Italiji najdeš celo majhna podeželska mesta kakor Novara, kjer se rodi komaj 13 otrok na 1000 prebivalcev, umre jih pa 16. V zgornji Italiji se v velikih in manjših mestih vrta količnik rojstev med 10 in 15. Firenze, Bologna, Vercelli in Como naravnost izumirajo, dočim rojstva v Milanu, Turinu, Padovi, Genovi, Veroni in Trstu komaj prekašajo število smrti.

Italija se lahko ponaša z razmeroma visokim količnikom le radi izredne plodovitosti južnih Italijanov in prav ta okolnost vzemirja resnične Italijane, ponosne na svojo kulturo in umetnost ter na italijanske tradicije sploh. Na prvi pogled lahko ločiš majhnega južnega Italijana s širokimi licnicami pod nemirnimi očesom od stasitega in mirnega Lombardeca. Plemenska razlika je očitna. Od izživelih Rimljanov izpraznjeno Italijo so posedla od severa germanska plemena, od juga pa so kesneje pritiskali razni afriški rodovi. Po razpadu samostojnih držav in zedinjenju Italije se je odprla pot plodovitim, lokavim in brezobzirnim južnim plemenom proti bogatejšemu severu. Antagonizem med severom in jugom je delal italijanskim državnikom vselej preglavice: ti so skušali s politiko pogostega premeščevanja državnih nameščencev s severa na jug in obratno stopiti razna plemena v veliko italijansko raso. Severni Italijan še vedno z nasmeškom gleda na južnega. Danes prisostvujemo naglemu pomikanju primitivnejših južnih plemen proti severnim deželam, ki jih je moderna civilizacija pričela pelagoma priti. Fašizem je s svojo ultraunitaristično politiko to gibanje pospešil in prav tisti fašizem, ki se je rodil v Milanu, sloni danes na južnih Italijanih. Od skrajno centralistične politike je mogel pridobiti le gospodarsko in kulturno slabše stoječi jug, ki je danes popolnoma v dan fašizmu. Tako je danes ves policijski aparat od ravnatelja do zadnjega detektiva v rokah južnih Italijanov, sodnije in drugi državni uradi se polnijo z njimi. In morda leži prav v tem pojavu del razlage današnje Italije, ki je tako

Popolen poraz dr. Schachta

Nemška državna banka vstopi v mednarodno reparacijsko banko

Haag, 14. januarja. (Tel. »Slov.«) Med nemško delegacijo v Haagu in berlinskimi kabinetom so bili vso noč in danes dopoldne telefonski razgovori. Rezultat teh razgovorov je bil, da bo nemški državni kabinet nastopil proti akciji predsednika nemške državne banke dr. Schachta, ki je odklonil udeležbo nemške državne banke pri mednarodni banki, na ta način, da se bo primerna udeležba nemške državne banke določila zakonito. Ob enem so se prepričali o tem, da proti temu načrtu ni nobenih mednarodnih težkoč. S francoske, kakor tudi z angleške strani, se je zagotovilo nemškim ministrom, da se ne bodo pojavili nobeni pomisleki proti primerni spremembi statuta nemške državne banke. To je imelo v današnjem razgovoru med finančnim ministrom dr. Moldenhauerjem in predsednikom nemške državne banke dr. Schachtom odločilen pomen. Dr. Schacht, ki je še včeraj v Haagu igral močnega moža, je danes moral izjaviti, da se poznejši zakoniti obveznosti nemške državne banke za udeležbo pri mednarodni banki ne bo protivil.

Berlin, 14. januarja. (Tel. »Slov.«) Nemški kabinet je sklenil, predložiti državnemu zboru zakonski načrt, po katerem je nemška državna banka obvezana, udeležiti se mednarodne plačilne banke. V času do sprejema tega zakonskega načrta bosta po sklepu nemškega kabineta prevzeli nemški delež pri mednarodni banki Reichskreditgesellschaft in pruska državna banka. Ravnatelj Reichskreditgesellschaft Ritscher in predsednik pruske državne banke Schröder sta že danes odpotovala v Haag, da se udeležita razprav bančnega odbora. Radi dr. Schachtovega pisma povzro-

čeni incident je s tem zunanepolitično poravnano, notranjepolitično pa še ne. Daleč se namerava sprememba statuta nemške državne banke, po katerem naj dobi predsednik nemške republike pravico, da ne bo samo potrjeval predsednika državne banke in člane direktorija, temveč da jih bo smel tudi vsak čas odpoklicati, če bi delovali proti svojim obvezam.

Haag, 14. januarja. (Tel. »Slov.«) Postopanje predsednika nemške državne banke dr. Schachta bo imelo morda posledice še po končani konferenci, ker so bili z njegovim postopanjem nekoliko dipirani ne samo člani nemške delegacije, temveč tudi zastopniki upniških držav.

Pariz, 14. januarja. (Tel. »Slov.«) Vsi pariški listi ponavljajo danes Tardieujeve besede: »Ne dovoljujemo, da bi kak bančni direktor onemogočal delo 19 vlad za zavarovanje miru na svetu,« ter predlagamo, naj se preko dr. Schachta in njegove opozicije preide na dnevni red. »Matin« izjavlja, da ima dr. Schachtov sunek to dobro, da je odprl oteklino, radi katere so trpela do sedaj haaška pogajanja. Nemška delegacija si je s takojšnjim desavuiranjem dr. Schachta pridobila popolno zaupanje haaške konference. Vsi listi smatrajo, da je odstranitev upornega predsednika nemške državne banke potrebna.

Berlin, 14. januarja. (Tel. »Slov.«) Položaj dr. Schachta se lahko smatra za omajanega ter je verjetno, da bo odpoklican radi sedanjega razpoloženja pri merodajnih krogih, če pride do tozadevne spremembe statuta nemške državne banke.

Priprave za londonsko konferenco

London, 14. jan. AA. Čez teden dni se sestane pomorska razorožitvena konferenca. Konferenca bo zasedala v saint-jameski palači. Prva seja konference bo v kraljevi galeriji lordske zbornice. Otvoritveni govor bo imel angleški kralj. Njegove besede in govore glavnih delegatov bodo brzojavili brezžično po vsej Angliji in velikemu delu sveta. Za to priliko so zvezali razne angleške, evropske in ameriške brezžične postaje. V kraljevi galeriji so postavili za to izredno priliko 17 mikrofонов in kralj bo govoril v poseben zlat in srebrn aparat, ki ga je darovala Marconijeva družba.

Čimbolj se bliža otvoritev konference, tembolj priznavajo politični krogi v Angliji in v drugih zainteresiranih državah veliko važnost tega dogodka in ogromno odgovornost delegatov. Na temelju izkušnje prejšnje konference so se vodili v raznih glavnih mestih razgovori med prizadetimi državniki, ki so razčistili, ne da bi prejucirali končnih sklepov konference, marsikatero sporno vprašanje.

Konferenca bo trajala najbrže več tednov in je po številnih delegacijah ena največjih mednarodnih konferenc, kar jih je zborovalo v Londonu.

Plenarni otvoritveni seji bodo prisostvovali kot šef angleške delegacije ministrski predsednik MacDonald, zunanji minister Hen-

derson, prvi lord admiralitete Alexander in tajnik za Indijo Wedgwood Benn. Ameriško delegacijo bo vodil ameriški državni tajnik Stimson. Ameriški delegaciji so dodeljeni tajnik za vojno mornarico Charles Adams, general Dawes, senatorja Reed, Robinson in drugi. Japonsko delegacijo bosta vodila japonski ministrski predsednik Vakatsuki in mornariški minister Takarabe. Francosko delegacijo bo vodil francoski min. predsednik Tardieu.

London, 14. jan. AA. Italijansko delegacijo na pomorski razorožitveni konferenci v Londonu bo vodil italijanski finančni minister Mosconi. Spremljala ga bosta italijanski veleindustrijalec Pirelli in gospod Suvich. Na konferenci bodo zastopani tudi angleški dominijoni. Kot opazovalec se bo udeležil konference šef razorožitvenega oddelka Društva narodov Colban. Japonski delegati so imeli doslej že več posvetovanj z vodilnimi angleškimi odposlanci. Druge delegacije prispejo v London koncem prihodnjega tedna. Na splošno željo se bodo omejele oficijelne prireditve na minimum. Po sestanku konference bo priredila vlada slavnostno večerjo. Dva dni pozneje bosta priredila londonski župan in londonsko mestno zastopstvo na čast delegatom v mestni hiši slavnostni banket.

2 milijona Kitajcev umrlo za lakoto

London, 14. jan. (Tel. »Slov.«) Preiskovalni odbori, ki jih je poslala na Kitajsko mednarodna komisija za pomoč stradalajočim na Kitajskem, poročajo, da je lakota v provincah

Protifašistovski atentat

London, 14. januarja. (AA) Po poročilu iz Buenos Airesa je policija našla v italijanskem konzulatu bombo. Pri prevozu bombe na policijo je bomba eksplodirala ter ranila enega pešca in enega policijskega stražnika.

Newyork, 14. jan. AA. Skupina komunistov je napadla fašiste, ki so se zbrali v nekem privatnem stanovanju.

Pariz, 14. jan. (Tel. »Slov.«) Policija še nadalje poizveduje radi novega protifašističnega atentata v Cannesu in je izvršila več novih hišnih preiskav. Pri večjem številu prijateljev in znancev bratov Puddu in njihovega Lussa v vili »Fonta Maria« so našli zelo obsežen obremenilni material, tako da je pričakovati cele vrste novih aretacij.

daleč od tistega dobrega italijanskega ljudstva, ki ga poznamo iz del njegovih duševnih velikánov.

Fašizem si je postavil rodovitnost kot temeljni problem fašistične civilizacije, ker narod, ki izumira, ne potrebuje tuje zemlje. Pa tudi italijanski industriji, ki lahko konkurira z inozemsko samo radi izredno nizkih mezdnih stroškov, preti nevarnost, da radi oslabljenja demografskega pritiska in dotoka manj specializiranega južnega elementa ostane brez cenenege in sposobnega delavstva.

Od samskega davka, ki ga je vpeljala fašistična vlada, ni nikdo pričakoval posebnega učinka proti padanju rojstev. Fašizem skuša tudi z drugimi sredstvi odpmoči temu socialnemu zlu. Vlada podpira številne družine. Družine z desetimi otroci so proste državnih

Sansi in Sensi zahtevala do sedaj dva milijona človeških žrtev in da bo zahtevala gotovo še nadaljnja dva milijona žrtev. Vzrok lakote je iskati v slabih žetvah od l. 1927 dalje in v silno ostru letošnji zimi.

Sestava ruske komun. stranke

Prvega oktobra 1929 je štela ruska komunistična stranka članov in pripravnikov en milijon 551.000, brez vojakov rdeče armade. Stranka je sestavljena iz 64,7% delavcev, 20,2% kmetov in 15,1% rokodelcev, uradnikov etc. 46,8% članov je zaposlenih v industriji, 12,7% v poljedelstvu in 30,7% v uradih. Ostanek, to je 9,8% tvorijo dijaki, zasebniki in nezaposleni.

Nove usmrčitve v Rusiji

Stockholm, 14. jan. (Tel. »Slov.«) »Helsingyn Sanomat« poroča iz Moskve, da je bilo tam izvršenih 17 novih smrtnih obsodb. Usmrčene so bile samo take osebe, ki so bile obdolžene, da delujejo proti sovjetom.

davkov. Prefekti delijo potrebnim družinam tudi izredne podpore. Desetčlanska družina prejme brezplačno tramvajsko izkaznico. Fašistična vlada je poostrila zakon proti splavu, časopisje skuša vplivati s sistematično propagando na čitatelje in ni posebno izbirčno pri iskanju učinkovitih gesel. Nekaj praktičnega uspeha bo imel gotovo boj proti »urbanizmu«. Fašistična vlada bo lahko zavrla dotok z dežele v mesta, ki odjedajo kmetu najboljše moči in so sama v demografskem pogledu pasivna. S tem pa vprašanje ne bo rešeno. Saj ni položaj kmečkega delavca nič boljši kakor industrijskega, ko je italijanski kmet le kolon. Treba je ustvariti zdravo kmečko družino z lastno zemljo! Demografski problem je prav radi tega v Italiji gotovo mnogo težji kot kje drugje, in ga fašizem ne bo rešil.

Konferenca o žitnem monopou na Češkem

Praga, 14. jan. (Tel. »Slov.«) V gospodarskem ministrstvu so bili danes razgovori kol priprava za jutrišnjo konferenco, na kateri se bo razpravljalo o uvedbi monopola za uvoz žita. Namerava se ustanoviti delniška družba, pri kateri bi bila država udeležena s 50%. Delniška glavica bo znašala 120 milijonov Kč. V upravnem svetu bo zastopana vlada s tremi zastopniki poljedelskega ministristva in s po enim zastopnikom ministrstev za prehrano, trgovino in finance. Katoliška ljudska stranka se je danes na seji deželnega izvršnega odbora izrekla za uvedbo agrarne carine, seveda v zmerni obliki, in proti žitnemu monopou. Tudi obe socialni demokratiški stranki sta imeli danes skupno sejo, na kateri sta razpravljali o skupnem postopanju pri bodočih obravnavah o poljedelski krizi.

Konferenca za carinsko premirje

Geneva, 14. jan. (Tel. »Slov.«) Svet Društva narodov je danes brez nadaljnje debate sklenil, da se tako zvana konferenca za carinsko premirje skliče na dan 17. februarja. Do sedaj je 26 držav, to je skoro vse evropske države in razen tega Kuba, izjavilo, da so pripravljene udeležiti se konference, na katero bosta razen tega poslali Brazilija in San Domingo opazovalce, tako da konferenca ne bo izključno evropskega značaja. Seveda pa se je ravno zaradi pretežno evropskega pomena te konference izjavilo proti nji več izvenevropskih držav, kakor Avstralija, Indija in Južna Afrika. Gospodarski svet Društva narodov se bo po današnjem sklepu Sveta sestel 2. maja, to je pred prihodnjim zasedanjem Sveta Društva narodov. 11 članski odbor, ki ima nalogo spraviti Kellogovo pogodbo v skladnost s paktom Društva narodov, bo sestavil Svet še tekom tega zasedanja.

Štiri ladje se potopile

Pariz, 14. jan. (Tel. »Slov.«) Španski parnik »Oyarzun« in italijanska parnika »Liana« in »Valentino Codac« so mnogo ur klicali na pomoč, ker so se nahajali v Rokavskem prelivu v največji stiski radi viharja. Ti klici na pomoč so sedaj utihnili, tako da je smatrati, da so se parniki potopili. Zadnja brzojavka parnika »Valentino Codac« je bila: »Potapljam se. Živela Italija!« V pristanišču Cherbourg se je potopila ladja za izkopavanje morskega dna »Cantenac«. Nemški parnik »Jena« je skušal priti na odprto morje, moral se je pa vrniti težko poškodovan. V pristaniščih Falaise in Etratrat je vihar porušil nasipe. V Courcyju je vihar porušil hišo, pri čemer sta bili ubiti dve ženski. V Lilleju se je tudi podrla neka hiša, prebivalci pa so se še pravočasno rešili.

London, 14. jan. (Tel. »Slov.«) Vihar v Angliji je napravil mnogo stvarne škode in zahteval življenje 14 ljudi. Porušenih je nad 220 telefonskih prog. V ustju Temse se je potopilo 17 ladij, naloženih s premogom.

Daszynski ne odstopi

Varšava, 14. januarja. (Tel. »Slov.«) Dementirajo se vesti, da hoče šejmski maršal Daszynski odstopiti. Njegova bolezen se boljša. Socialistični »Robotnik« izjavlja, da obstoja samo ena koncesija za vstop: da se Pilsudski odreče prikriti diktaturi.

Francoski socialisti ne ustopijo v vlado

Pariz, 14. januarja. (AA) Glede na bližnji kongres socialistične stranke se vrše po raznih krajih Francije shodi, na katerih sprejemajo resolucije za kongres. Kolikor se lahko doslej sodi, je večina socialistične stranke proti sodelovanju v vladi.

Pariz, 14. jan. (AA.) Za predsednika zbornice je bil izvoljen poslanec Bouisson s 336 glasovi od 531.

Tokio, 14. jan. (AA.) Pri nočnih vajah sta dva vojaška aeroplana prezrla varnostne znake in trčila v zraku. Letali sta strmoglavili na tla. En oficir je bil pri tem ubit, dva pa hudo ranjena.

Casnikarsko razsodišče v Ljubljani

Belgrad, 14. januarja. (AA) Pravosodni minister je s svojim odlokom št. 105.918 iz leta 1929. imenoval na podlagi zakonskega člena 94 zakona o tisku in § 13. uredbe o novinarjih razsodišče za Ljubljano, ki sestoji iz sodnikov okrožnega sodišča v Ljubljani Jakob Antloge in dr. R. Sajovica.

Železniška nesreča

Franc Mrvar je danes v torek pripeljal iz Dečje vasi drva na kolodvor v Stično. Spotoma je kupil v neki trgovini klobase in kruh in začel jesti. Konja je menda pustil iz vajeti. Ko sta prišla do proge, je baš privozil vlak, ki prihaja v Ljubljano ob pol tretji uri. Vlak je zagrabil konja in ju ubil, Mrvarja samega pa težko poškodoval. Mrvarja so pripeljali v ljubljansko bolnico.

Dunajska vremenska napoved. V splošnem milo vreme, bolj oblačno. Na vzhodnem robu Alp in po koroških dolinah nizki oblaki ali megla.